

Sanna Hertteli ja Tony Keski-Pere

Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaaminen ja hoidon aloittaminen

Opas sairaanhoitajille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitotyön tutkinto-ohjelma

20.12.2024

Opinnäytetyö

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Sanna Hertteli, Tony Keski-Pere
Otsikko:	Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaaminen ja hoidon aloittaminen
Sivumäärä:	24 sivua + 4 liitettä
Aika:	20.12.2024
Tutkinto:	Sairaanhoitaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Sairaanhoitotyön tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori Kari Hyvärinen

Opinnäytetyön aiheena on seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaaminen ja hoidon alkuun saattaminen. Aihe on laaja, ajankohtainen ja tunteita herättävä. Merkittävä osa nuorista kokee seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa, kuitenkin tietoisuus seksuaaliväkivallasta on vähäistä. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, työn tarkoituksena oli luoda luotettava ja ytimekäs opas hoitajille sekä alan opiskelijoille. Opinnäytetyössä kerrotaan myös lyhyesti työuupumuksesta sekä si-jaistraumatisoitumisesta.

Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaamisen sekä hoidon aloittamiseen on tarpeellista saada opas, jotta hoitohenkilökunta voi hoitaa uhreja parhaan osaamisen mukaan. Keräsimme tietoa Medic sekä Cinahl tietokannoista. Opinnäytetyö prosessin aikana selvisi, että uhri tulee kohdata empaattisesti niin, että nuoren luottamus hoitohenkilökuntaa kohtaan kasvaisi, sekä että nuorella tulisi kuultu ja ymmärretty olo. Hoitajan tulee kirjata tarkasti ylös havaintonsa ja nuoren kanssa käyty keskustelu muuttamatta tämän sanoja. Seri-epäilyn herätessä tulisi hoitajan tehdä lastensuojelu- sekä rikosilmoitus. Sairaanhoitajan osaamisesta ei ole tutkimustietoa.

Opas on testattu sekä sairaanhoitajaopiskelijoilla (n= 2) että valmistuneilla sairaanhoitajilla (n= 5). Opinnäytetyömme tuotokseen, eli oppaaseen on tuotu tärkeimmät asiat seri-nuoren kohtaamista sekä hoidon aloittamista ajatellen.

Avainsanat: seksuaalisuutta loukkaava väkivalta, nuori, hoitotyö, seksuaalirikos, opas

---

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author(s): Sanna Hertteli, Tony Keski-Pere
Title: Encountering and initiating care for a young person who has experienced sexual violence
Number of Pages: 24 pages + 4 appendices
Date: 20 December 2024

Degree: Bachelor of Healthcare
Degree Programme: Nursing
Instructor(s): Kari Hyvärinen, Sr. Lecturer

The subject of this thesis is encountering and initiating care for a young person who has experienced sexual violence. The topic is broad, topical and emotional. A significant portion of young people experience sexual violence, however the awareness about sexual violence remains limited. This thesis was conducted as a functional project, with the purpose of creating a reliable and concise guide for nurses and students in the field. This thesis also briefly addresses work burnout and secondary traumatization.

A guide is essential for encountering and initiating care of young victims of sexual violence so that healthcare professionals can treat victims with the best possible experience and knowledge. Information was gathered from Medic and Cinahl databases. During the thesis process, it became clear that victims should be approached empathetically to build their trust in healthcare professionals while ensuring that the young person feels heard and understood. Nurses must carefully document their observations and conversations with the victim without altering their words. In cases where sexual assault is suspected, nurses should file a child protection report and a criminal report. There is no existing research on nurses' competence in this area.

The guide was tested with both nursing students (n= 2) and graduated nurses (n= 5). The final product of this thesis, the guide, includes the most important aspects of encountering young victims of sexual violence and initiating their care.

Keywords: sexual violence, adolence, nursing, sexual offence, guide

---

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Taustatieto	2
2.1	Seri-nuori	2
2.2	Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta	2
2.3	Seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan muotoja	3
2.3.1	Sexting	3
2.3.2	Sextortion	4
2.3.3	Kiusaaminen	4
2.3.4	Seksuaalinen hyväksikäyttö	4
2.3.5	Digitaalisen seksuaalinen häirintä	4
2.3.6	Grooming	5
2.3.7	Seksuaalinen kajoaminen	5
2.4	Seksuaalioikeudet ja itsemääräämisoikeus	6
2.5	Lainsäädäntö ja rikosprosessi	6
2.6	Seri nuoren kohtaaminen	7
2.7	Hoidon alkuun saattaminen	8
2.8	Työntekijän jaksaminen	9
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävä	10
4	Toiminnallinen opinnäytetyö	10
4.1	Tiedonhaku	11
4.2	Oppaan suunnittelu ja toteutus	13
4.3	Eteneminen ja työskentelyn kuvaus	14
5	Pohdinta	15
5.1	Tuotoksen tarkastelu	15
5.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	16
5.3	Tulosten pohdinta	17
5.4	Jatkokehitysmahdollisuudet	18
	Lähteet	19
	Tiedonhaku taulukko	24
	Ensimmäisen kyselyn vastaukset	25
	Toisen kyselyn vastaukset	30
	Opas	34

1 Johdanto

THL:n vuonna 2021 tekemän kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa nuorista kertoo kokeneensa seksuaaliväkivaltaa tai häirintää, sekä myös poliisin tietoon tulleet ilmoitukset ovat lisääntyneet (THL 2024). Seksuaalirikokset ovat yleisiä, mutta niistä ei puhuta riittävästi sellaisissa kanavissa, joista nuoret tiedon vastaanottaisivat. Nuoret eivät välttämättä tiedosta itse joutuneensa seksuaalirikoksen uhriksi, he kertovat, että heidän mielestään kouluissa ei kerrota tarpeeksi tietoa seksuaalisesta häirinnästä ja miten tilanteissa pitäisi toimia. Nuoret myös kertovat, että seksuaalisen häirinnän liittyvistä laeista he saavat vain vähän tietoa, sekä seksuaalisen häirinnän tapahtuessa nuorten tietämys on vähäistä, minne asiasta voi ilmoittaa. (Pelastakaa lapset ry 2018: 31.)

Yleisyyden vuoksi toteutimme toiminnallisen opinnäytetyön, jonka tuotoksena on opas hoitajille, kuinka kohdata ja alkuun saattaa seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren hoito. Opinnäytetyö päätettiin toteuttaa toiminnallisena opinnäytetyönä, sillä halusimme luoda konkreettisen tuotoksen, jota hoitajat ja opiskelijat voisivat käyttää työkaluna työssään. Tuotosta testattiin luotettavuuden sekä käytettävyyden parantamisen vuoksi ensin sairaanhoitajaopiskelijoilla (n=2), muokkauksien jälkeen vielä valmistuneilla sairaanhoitajilla (n=5). Palautteiden avulla pyrimme muokkaamaan oppaasta mahdollisimman luotettavan ja ytimekkään.

Vaikka seksuaalirikokset ovat yleisiä, voi uhria olla vaikea kohdata. Seksuaalirikoksen uhriksi joutuminen on traumatisoivaa ja siitä on hankala puhua, sillä aihe sisältää häpeää ja vaikeita tunteita (Väyrynen 2019). Serinuoren kohtaaminen voidaan kokea haastavana. Kohtaamisosaaminen on kuitenkin erityisen tärkeää, sillä potilaan luottamuksen saaminen tällaisissa tilanteissa voi olla haastavaa. Tämän vuoksi toivomme, että oppaan avulla hoitaja voi saada itsevarmuutta uhrin kohtaamiseen ja ohjenuoran siihen, kuinka tilanteessa tulisi edetä ja miten hoitaja voi pyrkiä helpottamaan uhrin oloa hoitotyön keinoin. Tavoitteena on, että opas auttaa ammattilaisia kohtaamaan nuoren uhrin traumasensitiivisesti. Tämä tarkoittaa sitä että, ammattilainen osaa kohdata uhrin niin, että hän kokee tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi vaikeassa tilanteessaan. Vaikeasta tilanteesta huolimatta, terveydenhuollon hyvän ja ammattitaitoisen kohtaamisen ansiosta hoitoon hakeutuminen voi antaa uhrille positiivisen kokemuksen. Opinnäytetyöhön on lisätty osio työuupumuksesta sekä sijaistraumatisoitumisesta, jotta työntekijä osaa tarvittaessa hakea myös itselleen apua vaikean tilanteen käsittelyn vuoksi.

Käytämme opinnäytetyössämme lyhennettä Seri-nuori, seri-nuori tarkoittaa nuorta, joka on kohdannut seksuaalirikoksen. Tässä opinnäytetyössä käytämme sanaa nuori lapsen sijaan, sillä lapsi käsitteenä on laajempi kuin nuori ja siitä voisi saada kuvitelman, että uhri olisi 12-vuotiasta nuorempi. Kirjoitamme työssämme myös työn ohjauksesta, sekä sijaistraumatisoitumisesta, koska seri-nuoren kohtaaminen voi olla sairaanhoitajalle rankka kokemus.

2 Taustatieto

2.1 Seri-nuori

Nuoruus jaetaan varhaisnuoruuteen, keskinuoruuteen sekä jälkinuoruuteen. Varhaisnuoruus katsotaan koskevan ikävuosia 12–14, keskinuoruus ikävuosia 15–17 ja jälkinuoruus ikävuosia 18–22 (Korhonen 2021). Tässä opinnäytetyössä käsittelemämme aiheet ja ohjeet koskettavat varhais- ja keskinuoria eli 12–17-vuotiaita, jotka ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa. Käytämme opinnäytetyössämme sanaa nuori lapsen sijaan. Teimme rajauksen, sillä mikäli alaikäinen kohtaa seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa, on hoitohenkilökunnan oltava tarkempia vastaanottotilanteessa. Jo epäilyn herätessä, tulee ammattilaisen kirjata ylös nuoren sanomat asiat ja mahdolliset fyysiset vammat sekä muut havainnot tarkasti. Terveystieteiden ammattilaisilla on myös velvollisuus ilmoittaa lapseen kohdistuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä poliisille. Nuoreen kohdistuva rikos on laajalti tunteita herättävä ja mahdollisen vanhemman läsnä ollessa on tila pystyttävä rauhoittamaan ja luottamus rakentamaan niin nuoreen kuin nuoren vanhempaankin. (Joki-Erkkilä, Korkman 2015.)

2.2 Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta

Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta on rikos. Se tarkoittaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavaa tekoa. Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta voi olla fyysistä, henkistä tai sanallista väkivaltaa kuten esimerkiksi: raiskaus, seksuaaliseen tekoon pakottaminen, ei-toivottu koskettaminen ja huomio, nimittely, seksistinen puhe, puhelimen kautta välitetty kuva, video tai seksistiset viestit. (Nursing made incredibly easy 2023.) Nuorten kokema seksuaalinen väkivalta ei ole harvinaista. Seksuaalivähemmistön kuuluvien nuorten riski joutua seksuaalirikoksen kohteeksi on huomattavasti suurempi kuin heteroseksuaalisten nuorten. Tämän oletetaan johtuvan mm. Syrjinnän kokemuksesta,

hylkäämisestä, kiusaamisesta. (Williams, Ronald, Gutierrez 2022.) Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokee kaiken ikäiset ja sukupuoliset. Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa voidaan kokea myös parisuhteessa sekä muissa läheisissä ihmissuhteissa (Korjamo. Seksuaaliväkivallan uhrin hoitopolku). Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokenut nuori voi kokea monenlaisia tunteita, kuten hämmennystä, pelkoa, syyllisyyttä, häpeää ja luottamusvajetta. Tällaiset tunteet voivat aiheuttaa esimerkiksi: univaikeuksia, takauomia, mielialaoireita, vaikeuksia avun hakemisessa, pelkoa muiden ihmisten mielipiteistä ja siitä että hänet olisi pilattu, pelkoa että hänelle oltaisiin vihasia tai ettei hänen kertomaa tapahtuneista uskottaisi, nuori saattaa kokea syyllisyyttä ja miettiä, aiheuttiko itse tapahtuneen, ajatuksia siitä, olisiko voinut tehdä tilanteessa jostain toisin tapahtuman välttämiseksi, nuori saattaa vetäytyä sosiaalisista tilanteista. (THL 2024.)

2.3 Seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan muotoja

Kaikki seksuaalisuuteen liittyvät tilanteet missä uhri kokee, että häntä pakotetaan tilanteeseen tai tilanne on epämiellyttävä, kiusallinen tai väkivaltainen on seksuaalista loukkaavaa väkivaltaa. Väkivallan muodot voivat olla esim. Uhrin nimittelemine, ahdistelu ja lähentelystä raiskaukseen. (Nipuli, Bildjuschkin 2016: 15.) Kokemukset seksuaalisen väkivallan uhreilla ovat yksilöllisiä ne voivat olla vaikutukseltaan sosiaalisia tai fyysisiä. Seurauksina esimerkiksi ovat intiimialueiden vauriot, vahinkoraskaus tai sukupuolitaudit. Henkisiä oireita, joita uhrilla voi olla ovat esim. Pelkotilat, tai uhri voi saada paniikki-kohtauksia. Henkiset oireet voivat tulla uhrilla ilmi myös esimerkiksi ahdistuneisuutena. Henkiset oireet vaikuttavat sosiaaliseen elämään. Vaikeuksia voi esiintyä perheessä ja uhrista voi tulla jopa työkyvytön. Fyysiset vahingot suurentuvat raiskauksen uhreilla erityisesti intiimialueella. Uhrin auttamiseen annetaan oikeaan aikaan oikeita palveluita. Seksuaalisen väkivallan uhri kohdataan sensitiivisesti. Hänelle tarjotaan henkistä tukea psykososiaalisin keinoin. Tarjotaan hänelle tarvittavia palveluita ja pyritään ottamaan pois palveluita, jotka eivät ole uhrille hyödyksi. (Nipuli ym. 2016: 5.)

2.3.1 Sexting

Sexting on, kun lähetetään toiselle kuva, video tai viesti, joka sisältää seksuaalista materiaalia. Jos näihin liittyy painostamista se voi täyttää seksuaalisen häirinnän merkit. Tutkimusten perusteella vapaaehtoisesti tapahtuva sexting on nuorille positiivinen ja parisuhdetta vahventava kokemus. (Pelastakaa lapset ry. 2018: 5.)

2.3.2 Sextortion

Sextortion on seksuaalisilla kuvilla kiristämistä esimerkiksi nuori lähettää pyynnöstä kuvan ja kuvan saaja alkaa kiristämään häntä tätä kuvaa käyttäen. Kiristykseen voi kuulua rahan pyytämistä tai voidaan pyytää lisää kuvia ja videoita. Uhkailuun kuuluu esim. Kuvien levitys internetissä tai vanhemmille lähettämällä. (Pelastakaa lapset ry 2018: 8.)

2.3.3 Kiusaaminen

Kiusaaminen voi olla myös seksuaalista häirintää. Kiusaaja on kiusattua vahvempi jollain tasolla. Ero voi perustua ikään, fyysiseen olemukseen tai asemaan ryhmässä. Jos aikuinen suorittaa seksuaalista häirintää lasta kohtaan niin sen on vallan väärinkäyttöä. (Pelastakaa lapset ry 2018: 5.)

2.3.4 Seksuaalinen hyväksikäyttö

Seksuaalinen hyväksikäyttö tarkoittaa sitä, että valta-asemaa käytetään väärin esimerkiksi alle 18-vuotiasta kohtaan. Seksuaalisen hyväksikäytön kriteerien katsotaan täyttyvän, jos esimerkiksi esihenkilö asemaansa hyväksikäyttäen saa suostuteltua uhrin osallistumaan seksuaaliseen tekoon. Erilaisia valta-asemia on esimerkiksi: esihenkilö, opettaja tai muu, jossa uhri on alisteisessa asemassa hyväksikäyttäjään. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön voi syyllistyä, vaikka uhria ei pakotettaisi tekoon. (Finlex 8.7.2022/723 §5.)

2.3.5 Digitaalisen seksuaalinen häirintä

Digitaalisessa maailmassa seksuaalinen häirintä voi olla sisällöltään nettisivujen, kuvien ja videomateriaalin lähettämistä, jotka sisältävät seksuaalista materiaalia. Kommentit ja tekstiviestit, jotka sisältävät seksuaalista sävyä täyttää häirinnän merkit Häirintä on kuitenkin toistuvaa, mutta kerran lähetetty seksuaalinen materiaali, vaikka kyseessä olisi vitsi voi täyttää seksuaalisen häirinnän kriteerit. (Pelastakaa lapset ry 2018: 6.)

12–17-vuotiaiden mukaan sosiaalisessa mediassa seksuaalinen häirintä on yleistä. Nuoret näkevät toisiin nuoriin kohdistunutta kiusaamista, sekä seksuaalista häirintää sosiaalisen median välityksellä. Tulokset kertovat, että tytöt kokevat poikia enemmän seksuaalista häirintää. Yläluokille siirryttäessä seksuaalinen häirintä lisääntyy ja tämä painottuu enemmän tyttöihin. (Pelastakaa lapset ry 2018: 31.)

Sosiaalisessa mediassa lapsiin kohdistuu seksuaalista häirintää usein. Sen avulla on helppo olla yhteyksissä lapsiin esim. Kuvien ja viestien avulla, jotka sisältävät seksuaalista materiaalia ja jopa videoita. Kuvat voivat olla ihan arkipäiväisiä asioita esim. Lapset voivat olla ihan vain rannalla tai saunassa ja näihin kuviin liitetään asiaankuulumattomia kommentteja. Lapsen pukeminen sopimattomaan asuun aikuisen toimesta tai sopimattomiin asentoihin laittaminen ja sopimattomaan ympäristöön asettaminen on vakava todiste seksuaalirikoksesta, joka kohdistuu lapseen. (Pelastakaa lapset ry 2018: 6.)

2.3.6 Grooming

Grooming on, kun täysi-ikäinen tavoitteellisesti ja tarkoituksen mukaisesti pyrkii kontaktiin lapsen kanssa seksuaalisin merkityksin. Grooming tilanteessa aikuinen yrittää luoda lapseen luottamuksellisen yhteyden. Digitaalisessa maailmassa groomaaja voi olla uhrille jo ennestään tuttu henkilö, mutta useimmiten groomaajalla on useita lapsi uhreja. Luottamuksellisen kontaktin luomisen tarkoituksena on seksuaalinen hyväksikäyttö näkemällä toinen kasvokkain tai netin välityksellä. Aikuinen, joka keskustelee seksuaalisin tarkoituksin alle 16-vuotiaan lapsen kanssa voi täyttää rikoksen merkit. (Pelastakaa lapset ry 2018: 8.)

2.3.7 Seksuaalinen kajoaminen

Seksuaalinen kajoaminen on seksuaalinen teko mihin ei liity sukupuoliyhteyttä. Sillä tarkoitetaan kosketusta tai joitain toisia seksuaalisia tapoja, mihin uhri ei ole vapaaehtoisesti osallistunut, joka loukkaa uhrin autonomiaa. Teot ovat mm. Koskettelu kehon osiin, jotka ovat seksuaalisesti merkityksellisiä. Näyttämällä uhrille omaa seksuaalista sisältöä tämän tahtomattaan. Kuvan ottaminen esim. Seksuaalisesta toiminnasta tai sukuelimestä ilman lupaa on seksuaalista kajoamista. (Oikeusministeriö.) Teon katsotaan olevan törkeä, jos uhrina on alle 18-vuotias (Finlex 8.7.2022/723 §4). §14 mukaan, jos uhri on alle 16-vuotias, on se silloin seksuaalinen kajoaminen lapseen (Finlex 8.7.2022/723 §14).

Joka koskettamalla tai muulla tavoin tekee muun kuin 1 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen teon sellaiselle henkilölle, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, ja teko olennaisesti loukkaa tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta. (Finlex 8.7.2022/723 §3.)

2.4 Seksuaalioikeudet ja itsemääräämisoikeus

Suomen perustuslaissa on määritelty, että: "Jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen." (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 §7.)

Seksuaalioikeuksilla tarkoitetaan, että jokainen saa itse päättää seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, eikä toisen seksuaalisuutta saa häiritä tai loukata (Terveyskylä). Jokaisella ihmisellä on oikeus päättää, miten seksuaalisuuttaan haluaa toteuttaa. On kuitenkin muistettava, että samalla kun yksilö päättää omasta seksuaalisuudestaan, tulee hänen kunnioittaa myös muiden seksuaalioikeuksia. (THL 2024.) Itsemääräämisoikeus tarkoittaa sitä, että yksilöllä on oikeus määrätä omaa elämää ja hänellä on oikeus päättää itseensä koskevista asioista (Valvira). Alle 18-vuotiaan hoidosta täytyy saada hänen oma mielipiteensä, mikäli se on kehitykseen ja ikään nähden mahdollista (Valvira).

Joka tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava (Finlex 8.7.2022/723 §6).

2.5 Lainsäädäntö ja rikosprosessi

Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta on rangaistava teko. Rangaistuksen laatu riippuu rikoksen laadusta. Nuoren on hyvä tiedostaa, ettei hänen tarvitse tietää onko rikosta tapahtunut, nuoren kohdalla riittää, että on jäänyt tunne siitä, että jotain ikävää on tapahtunut. Seksuaalirikoksen tapahtuessa uhrin tulee mennä lääkäriin ja kertoa luotettavalle aikuiselle tapahtuneesta. (RIKU.) Yli 16-vuotias voi olla myös yhteydessä oman paikkakuntansa Seri-tukikeskukseen, siellä tarjotaan oikeuslääketieteellistä tutkimusta, traumatukea, psykologista neuvontaa ja terapiaa (THL 2024). Rikosprosessi lähtee käyntiin rikosilmoituksella tai lääkärikäynnillä, riippuen siitä onko rikosilmoitusta tehty ennen lääkäriin menoa. Rikosprosessin tarkoitus on selvittää mikä rikos on tapahtunut ja kuka rikokseen on syyllistynyt. (RIKU.)

Seksuaalisen kanssakäymisen yleinen ikäraja on Suomessa 16 vuotta. Tätä nuorempien ei katsota voivan antaa pätevää suostumusta sukupuoliyhteyteen tai muuhunkaan seksuaaliseen tekoon aikuisen kanssa. (Finlex HE212/2018 2.1.2.)

Lapsiin kohdistuvan seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan teon rangaistukset ovat aikuisten rangaistuksia kovempia, sillä alle 16-vuotiaisiin kohdistuvat rikokset täyttävät herkemmin törkeän rikoksen tunnusmerkit. Esimerkiksi raiskauksen katsotaan olevan

törkeä, mikäli kohteena on 18 vuotta nuorempi lapsi. (RIKU.) Terveystieteiden ammattilaisilla on velvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, mikäli heillä on syytä epäillä, että nuori on seksuaalirikoksen uhri. (Valvira.)

Lastensuojelulaissa 22 § kerrotaan, että nuorella on määrättävä edunvalvoja, jos huoltaja ei voi valvoa nuoren etuuksia puolueettomalla tavalla. Edunvalvoja määrätään nuoren etujen varmistamiseksi. Sosiaalityöntekijällä, joka vastaa nuoren asioista on hänen velvollisuutensa hankkia nuorelle edunvalvoja silloin kun edellytykset täyttyvät. Tuomioistuimen on määrättävä nuorelle edunvalvoja esitutkintaan, jos on tarvittavat perustelut eli se, että huoltaja tai jokin muu edustaja ei voi valvoa nuoren etuuksia puolueettomalla tavalla. (Barnahus 2024.)

2.6 Seri nuoren kohtaaminen

Terveysasemien hoitajat kohtaavat säännöllisesti potilaita, joiden terveyteen saattavat vaikuttaa seri-kokemukset. On tarpeellista, että hoitajilla on riittävä tieto seri-uhrien nopeaan tunnistamiseen. (Ross, Sheppard, Almotairy, Monir, Hirst, Jenkins 2024.)

Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaaminen hoitotyössä on tärkeää. Nuorelle tulisi luoda turvallinen ympäristö ammattilaisen empaattisella, selkeällä ja kunnioittavalla vuorovaikutuksella. Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokenut nuori kokee tilanteestaan usein häpeää ja mahdollisesti myös syyllisyyttä, ammattilaisen taito kohdata nuori voi parhaallaan vähentää nuoren epämiellyttäviä tunteita. Nuorelle tulisi luoda tunne, että häntä kuullaan ja autetaan. Nuoren ei tule kuulla ammattilaisilta vähättelyä tai syyllistämistä. Nuori tulisi ohjata avun piiriin, eikä jättää yksin selviytymään tapahtumista. Kaikki ohjeet ja tiedot tulisi antaa nuorelle suullisesti sekä kirjallisesti. Ammattilaisen on hyvä muistaa, ettei seksuaalisuutta loukkaavalle väkivalalle ole ikärajaa eikä sukupuolirajoituksia. Uhrin toipumisen kannalta on tärkeää, että terveydenhuollon ensikontakti onnistuu. (Bildjuschkin, Nipuli 2018: 13.)

On tärkeä muistaa, että työntekijää sitoo vaitiolovelvollisuus, mutta kun kyseessä on alaikäiseen kohdistuva rikos tai sen epäily on työntekijällä kuitenkin aina ilmoitusvelvollisuus. (THL 2023.) Ammattilaisen on myös tehtävä rikoksesta tai sen epäilystä lastensuojeluilmoitus (Bildjuschkin ym. 2018: 53–54). Nuoren kanssa keskusteltaessa on muistettava, että hänelle on tarjottava mahdollisuus jutella ilman vanhemman läsnäoloa (Joki-Erkkilä, Korkman 2015).

Seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan kokeneet uhrit kärsivät erityisesti mielialahäiriöistä. Itseä vahingoittava käyttäytyminen, päihteiden käyttäminen ja itsemurha-ajatukset uskotaan olevan yleisiä. Raiskauksen uhrit joutuvat lisäksi kärsimään sosiaalisista seurauksista kuten esimerkiksi vaikutuksesta parisuhteeseen tai perhe-elämään. Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokenut uhri tarvitsee sekä akuuttivaiheessa että jatkohoidossa monen eri tahon palveluja. Uhrilla ei välttämättä ole voimavaroja etsiä palveluita, joita tarvitsee, jonka vuoksi ammattilaisen on hyvä osata tarjota niitä ja ohjeistaa uhria eteenpäin hoidon kanssa niin, että uhrille jää kuultu ja ymmärretty olo. Myös aiemmin tapahtunut seksuaalirikos voi ilmentyä vasta myöhemmin erilaisilla vastaanotoilla. Seksuaalirikoksen uhreilla esiintyy useammin esimerkiksi yhdyntäkipuja ja synnytyspelkoa. Mikäli näitä ilmenee, olisi vastaanotolla hyvä huomioida se, mistä syystä oireet tulevat eikä vain hoitaa itse oireita. (Nipuli, Laitinen, Hakkarainen, Heinonen 2017.)

2.7 Hoidon alkuun saattaminen

Mikäli epäillään, että nuori on kohdannut seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa, on epäilyn tutkiminen moniammatillista, osittain siksi, että rikos on vaikea tunnistaa ja todentaa. Terveystieteissä tehdään somaattiset tutkimukset, huolehditaan että nuori ja mahdollisesti nuoren perhe saa hoitoa sekä hoitoonohjausta ja neuvoa tilanteeseen. (Joki-Erkkilä, Martiskainen 2014.) Hoitoalan ammattilaisilla on velvollisuus tehdä lastensuojelu, sekä rikosilmoitus kun alaikäiseen on kohdistunut seksuaalirikos (Valvira).

Vastaanotolla keskustellaan tapahtuneesta, otetaan tarvittaessa veri- ja virtsanäytteitä sekä DNA-näytteet. Vastaanotolla annetaan tarvittaessa jälkikiekkäisyypilleri sekä B-hepatiitti rokote. (HUS.) On huomioitava, että potilaan vammat hoidetaan ennen näytteiden ottoa, vaikka vammojen hoitaminen saattaisi vaikuttaa näytteiden laatuun (Bildjuschkin, Nipuli 2018: 13).

Olisi tärkeää, ettei raiskauksen uhri kävisi suihkussa, vaihtaisi vaatteita tai harjaisi hampaita ennen terveysasemalle menoa, sillä nämä toimet voivat tuhota todistusaineistoa tapahtuneesta rikoksesta. On kuitenkin huomioitavaa, että rikosilmoituksen voi tehdä, vaikka uhri olisi käynyt pesulla rikoksen jälkeen. Tutkimuksiin voi mennä, vaikka ei haluaisikaan tehdä tapahtuneesta rikosilmoitusta. Rikosilmoituksen voi tehdä 10–20 vuoden sisällä riippuen rikoksen laadusta. (Tiitinen 2022.)

2.8 Työntekijän jaksaminen

Terveydenhuollon ammattilaiselle voi auttamistyöstä seurata myötätuntouupumista ja sijaistraumatisoitumista, tämän vuoksi katsotaan, että työ seksuaalirikosten parissa vaatii erillistä lisäkoulutusta sekä säännöllistä työnohjausta.

Sairaanhoidajan tulee pystyä kohtaamaan ja luomaan turvallinen ympäristö vastaanotollaan. Sillä seksuaalirikoksien kanssa työskentely on henkisesti kuormittavaa myös hoitavalle taholle, tulee hoitajan saada tarvittaessa työnohjausta. Henkisesti kuormittavan työn riskinä on sijaistraumatisoituminen sekä työuupumus. Mahdollinen oireilu tulisi tunnistaa ja mahdollisuuksien mukaan ennaltaehkäistä.

Työuupuminen oireilee monin eri tavoin kuten tunteeseen, että on vaikeuksia suhtautua työhön ja työskennellä tehokkaasti ja toimimattomuuden tunteisiin. Työntekijä alkaa ajatella negatiivisesti omaan työsuoritukseensa niin, että omat työsuoritukset tuntuvat mitättömiltä. Nämä ajatukset voivat tulla työn vakavuudesta sekä kuormittavuudesta. Työuupuminen voi aiheuttaa kehollisia oireita kuten unettomuutta ja pääkipuja. Työntekijä, jolla on ollut pitkään työuupumista voi joutua masennus tilaan ja kokea ahdistuksia. Työuupumisen hoitaminen voi vaatia sairauslomaa ja psykoterapeutti käyntejä ja hänelle täytyy tarjota työnohjausta, jossa käydään uupumisen aiheuttavat tekijät tarkemmin. Mahdollisesti myös voidaan tarjota eri työtehtäviä.

Hoitoalalla työskentelevä voi joutua kuulemaan ihmisiltä traumatisoivia asioita niin paljon, että voi kokea **sijaistraumatisointia**. Fyysiset oireet sijaistraumatisoitumisessa ovat samankaltaisia kuin työuupumisessa. Sijaistraumatisoituminen voi tapahtua jo ensimmäisen traumaattisen kokemuksen kuuntelemisesta ja käsittelemisestä (Väestöliiton Hyvinvointi Oy). Ammattilainen usein näkee trauman kokeneen uhrin todistusaineistoa mm. Videoita, kuvia ja keskusteluja. Näiden näkemine tai jatkuvasti altistuminen voivat aiheuttaa sijaistraumatisointia. Traumatisoitumisen oireina voi ilmetä mm. Yli- tai alireagoitua uhria koskeviin asioihin, painajaisia, masennusta, ahdistusta. Sijaistraumatisointi voi ilmetä työntekijässä niin että, hän ei välitä omasta terveydestään ja hän voi vetäytyä sosiaalisesta elämästä. On hyvä tiedostaa omalla alalla, että tämänkaltaista voi tapahtua. Työntekijän on hyvä seurata omaa vointiaan ja tarkkailla onko läsnä esim. potilaan kanssa työskennellessä. Hoitoalan työntekijän on tärkeää tasapainottaa oma henkilökohtainen elämä työelämän kanssa. Hoitoalalla työskennellessä on tärkeää pitää säännöllisiä työnohjauksia, jotta sijaistraumatisoitumisen riskit pienenevät ja ne käsitellään mahdollisen nopeasti (Setlementti Tampere ry 2024).

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa opas hoitohenkilökunnalle terveysasemilla sekä päivystyksessä. Opas ohjaisi hoitohenkilökuntaa siihen, kuinka kohdata seksuaalista loukkaavaa väkivaltaa kokenut nuori, sekä vastaisi kysymyksiin:

1) Miten kohdata ja auttaa nuorta seksuaalirikoksen uhria hoitotyön keinoin sekä

2) Miten hoitajan tulisi toimia, kun hänellä herää epäily nuoreen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda tietoisuutta seksuaalirikoksista, tämän vuoksi avasimme erilaisia seksuaalirikoksen muotoja ja rikosprosessin alkuun saattamisen kulkua hoitotyön kannalta. Tavoitteena oli luoda helposti luettavissa oleva ja ymmärrettävä opas ja raportti hoitohenkilökunnalle. Tämän kautta toivomme, että hoitohenkilökunta omaa paremmat valmiudet kohdata nuori uhri niin että uhri saisi parhaan mahdollisen kokemuksen hoidosta. Opas on tarkoitettu terveysasemilla ja päivystyksessä työskenteleville sairaanhoitajille. Rajasimme alueen tarkasti, sillä lähtökohta on se, että potilas ja hoitaja eivät ole vielä rakentaneet välilleen luottamusta. Terveysasemilla ja päivystyksissä nuoriin kohdistuvat seksuaalirikokset eivät ole jokapäiväisiä työtehtäviä, tämän vuoksi oppaasta voisi olla huomattavaa apua nuoren uhrin auttamiseen liittyen. Toivomme oppaan ja raportin auttavan sairaanhoitajia pitämään huolta myös omasta jakamisesta, seksuaalirikokset ovat tunteita herättäviä asioita, joihin voi tarvita työnohjausta tai tilanteen purkua jälkikäteen.

4 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on valmistaa tuotos mikä palvelee tiettyä asiakuntaa esim. Työntekijää ja työpaikkaa. Ammattikorkeakouluissa toiminnallinen opinnäyte on yksi tapa tehdä opinnäytetyö. Opinnäytetyön raportissa ja tuotoksessa näkyy tutkimuksellinen ja kehittävä asiantuntijuus, joka kuvaa tuotoksen lähtökohdat, valinnat. Tuotoksena voi siis olla esimerkiksi opas tai tapahtuma (Kostamo, Airaksinen, Vilkkä 2022).

Tässä opinnäytetyössä suunnittelimme oppaan hoitohenkilökunnalle, jotka työskentelevät terveysasemilla tai päivystyksessä. Suunnitteluvaiheessa haimme tietoa aiheeseemme liittyen. Pyrimme tekemään taustatyötä tarkkaan, sillä tavoitteenamme oli saada mahdollisimman laadukas opas, jota voitaisiin hyödyntää hoitotyössä. Sillä aiheemme on raskas ja arkaluontoinen, emme kartoittaneet seri-nuorien henkilökohtaisia kokemuksia aiheen tiimoilta vaan loimme oppaan teoriapohjaan nojaten. Opinnäytetyömme sisältää teoreettisen viitekehysten, joka tukee tuotostamme.

4.1 Tiedonhaku

Tiedonhaku aloitettiin suunnitteluvaiheessa. Tietoa haettiin eri tietokannoista. Tietoa pyrittiin hakemaan opinnäytetyön keskeisten käsitteiden kautta.

Medic tietokannasta haettiin tietoa käyttäen hakusanoja 'lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö', rajattiin tulokset vuosille 2014–2024. Hakutuloksia tuli yhteensä 21 kappaletta, joista valittiin otsikon perusteella jatkoon 7. Tiivistelmien jälkeen valitsimme 5 artikkelia. Lopuksi koko tekstin pohjalta valittiin kaikki 5 artikkelia. Tiedonhakua jatkettiin Medicistä hakusanalla 'seksuaalirikos', hakutulokset rajattiin vuosiin 2014–2024. Hakutuloksia 18, joista otsikoiden perusteella valittiin 8 kappaletta. Tiivistelmien jälkeen jäljelle jäi 5 artikkelia. Lopuksi koko tekstin pohjalta valittiin 2 artikkelia.

Pubmed tietokannasta haettiin tietoa käyttäen hakusanoja 'children sexual abuse'. Hakutulokset rajattiin vuosiin 2014–2024, hakutulosten ollessa korkeita rajattiin hakua uudelleen vuosiin 2020–2024, kliiniseen tutkimukseen tai meta-analyyysiin, lisäksi saatavuus niin, että koko artikkeli on saatavilla. Hakutuloksia 94 kappaletta, näistä otsikoiden perusteella valikoitui kaksi (2) artikkelia. Tiivistelmien pohjalta valikoitui yksi (1) artikkeli. Koko tekstin jälkeen ei yhtäkään artikkelia.

Cinahl tietokannasta hakusanoin 'sexual violence AND rape AND young people'. Hakutulokset rajattiin vuosiin 2014–2024, ikäluokitus 13–18-vuotiaat. Hakutuloksia 5, joista otsikoiden perusteella valikoitui yksi. Tiivistelmän perusteella valittiin luettavaksi yhden artikkelin. Ei valittu osaksi opinnäytetyötä.

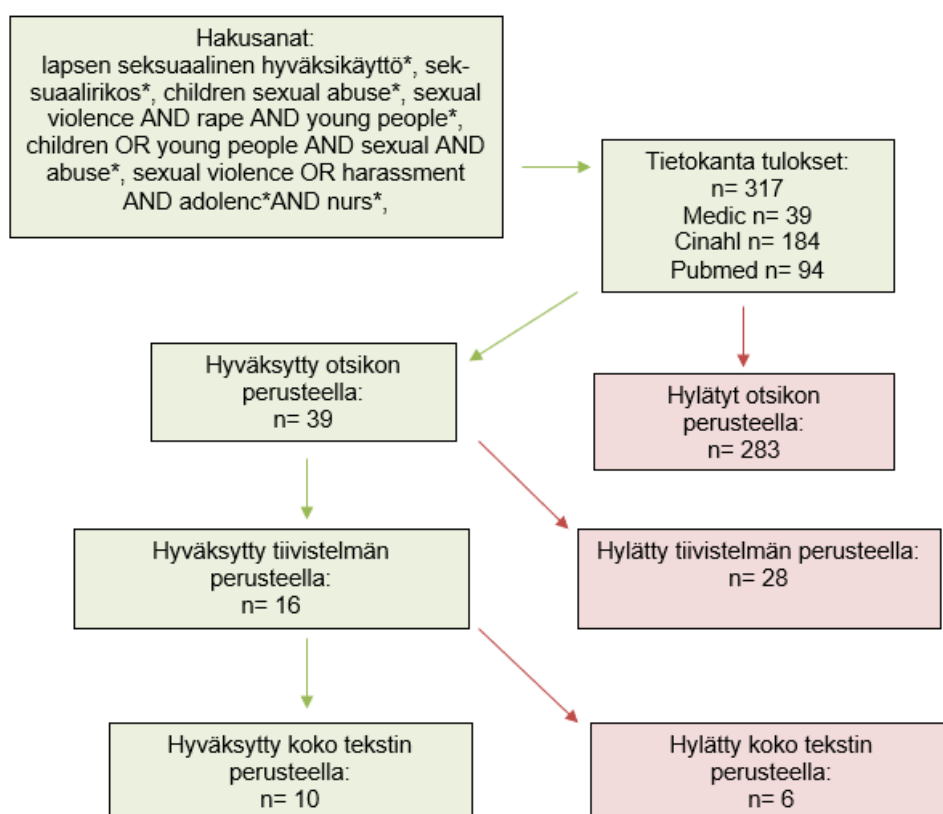
Jatketaan hakua Cinahl tietokannassa hakusanoin '(children OR young people) AND sexual AND abuse'. Hakutulosten rajaus vuosiin 2014–2024, tutkielmat, näyttöön perustuvat hoito-ohjeet sekä täydennyskoulutusyksiköt. Hakutuloksia näillä rajauksilla 51, joista otsikoiden perusteella valittiin 13. Tiivistelmien jälkeen koko tekstin lukuun 3 artikkelia. Valitsimme yhden artikkelin, jota käytettiin opinnäytetyössä.

Jatketaan hakua Cinahl tietokannasta hakusanoin 'sexual violence OR harrasment

AND adolenc* AND nurs*'. Hakutulokset rajattiin vuosiin 2014–2024, liikaa hakutuloksia, joten vähennettiin vuosilukuja asteittain. Lopulta vuosilta 2022–2024 hakutuloksia 133 kappaletta, joista otsikoiden perusteella valittiin 8. Tiivistelmien jälkeen 3, koko tekstin jälkeen opinnäytetyöhön valikoitui 2 tutkimusartikkelia.

Tietoa oli hankala löytää niin, että tieto vastaisi Suomen olosuhteita ja sairaanhoitajan työtä. Teimme tietokantahakujen lisäksi hakua manuaalisesti esimerkiksi THL:n ja Duodecimin kautta, sillä tiesimme sieltä löytyvän tietoa aiheestamme. Kävimme lisäksi läpi oppimateriaaleja aiheeseen liittyen. Kansainväliset artikkelit ovat vapaasti käännettyjä.

Opinnäytetyössä on käytetty hoitotieteellisiä- sekä tutkimusartikkeleita, lisäksi ohjeituksia, raportteja ja lainsäädäntöä. Tiedonhaku vielä esiteltynä alla olevassa kuviossa. (Kuvio 1.)

Kuvio 2. Sisäänottokriteerit ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Ajan tasalla oleva tieto	Yli 10 vuotta vanha tieto
Kielenä suomi tai englanti	Kielenä jokin muu
Koko artikkeli saatavilla	Koko artikkelia ei saatavilla
Soveltuu suomen olosuhteisiin	Ei sovellu suomen olosuhteisiin

4.2 Oppaan suunnittelu ja toteutus

Hyvässä oppaassa ilmenee heti alussa, kenelle ja mihin opas on tarkoitettu. Opas on yksinkertaistettu ja siitä on jätetty ylimääräistä tietoa pois, lopussa on lyhyt pikaopas. Opas on hyvä testata esim. kyselyllä kohderyhmälle. Palautteen perusteella on hyvä muokata opasta. (Sarkkinen 2021.)

Valitsimme toteutustavaksi oppaan, sillä koemme, että se on selkeä ja helppokäyttöinen. Sitä voidaan hyvin kantaa mukana esimerkiksi hoitajan taskussa tai vihossa tarvittaessa. Halusimme ehdottomasti laittaa oppaaseen myös 'pikaopas' nimellä kulkevan sivun, josta hoitaja voi kiireessä saada nopean ohjenuoran siihen, kuinka hänen tulisi toimia tilanteessa, jossa hän kohtaa seri-nuoren.

Suunnittelimme oppaan PowerPoint ohjelmaan. Jotta oppaasta tuli mahdollisimman luotettava, teimme kyselyn opinnäytetyöryhmälle, sekä terveysaseman työntekijöille. Opasta tehdessä käytimme lähteitä, joita käytimme kirjallisen osuuden, eli raportin tekemisessä. Opas on toteutettu niin, että se on mahdollisimman helposti ja nopeasti luettavissa, sillä mielestämme sellainen opas on mielekäs ja helppo lukea. Oppaan suunnittelussa pyrimme siihen, että sitä luettaessa hoitajalle tulisi mahdollisimman luottavainen ja rauhallinen olo käyntiä varten, sillä rauhallisuus ja empaattisuus tulee olla läsnä seri-nuoren kohtaamisessa ja häneen luottamuksen rakentaessa.

Ensin keräsimme opinnäytetyömme raportista oleelliset tiedot oppaaseen. Teimme johdattelun aiheeseemme, jonka jälkeen halusimme avata oppaassa mahdollisimman nopeasti yleisimpiä seksuaalirikoksen muotoja. Sillä oppaamme on Seri-nuoren kohtaaminen ja hoidon alkuun saattaminen, niin koimme tärkeänä, että kohtaamiseen annetaan riittävästi painoarvoa oppaassa. Uuden tilanteen tullessa vastaan kaipaa myös ohje-nuoran siihen, mitkä asiat ovat oleellisia kirjata ja miten tilanteessa tulisi edetä. Tämän vuoksi nämä ovat oppaassa selvästi esillä. Oppaan loppuun kokosimme pikaoppaan, joka mahdollistaa sen, että kiireisen työpäivän keskellä kerkeää nopeasti lukemaan pääpiirteet Seri-nuoren kohtaamisesta ja hoidon alkuun saattamisesta. Oppaan viimeisellä sivulla annamme mahdollisuuden tutustua aiheeseen laajemmin ja keräämään lisätietoa aiheesta nettisivujen kautta. Samalla sivulla on myös nuorelle annettavia puhelinnumeroita, joista voisi saada tukea ja apua vaikeaan tilanteeseen.

Valitsimme oppaaseen tutkitusta aineistosta ja opinnäytetyömme raportista tärkeimmät pointit, jotka toistuvat raportissa sekä lähteissä. Suurin osa niistä koskee kohtaamista sekä kirjaamista. Emme perehtyneet oppaassa työntekijän jaksamiseen, sillä oppaan tarkoituksena on ohjata sairaanhoitajaa kohtaamaan nuori ja saattamaan tämän hoito alkuunsa. Tarkoituksena ei ole luoda opasta, joka kertoo, kuinka työntekijän tulee huomioida oma jaksaminen vaikeiden asioiden keskellä.

4.3 Eteneminen ja työskentelyn kuvaus

Opinnäytetyömme tuotoksen, eli oppaan suunnittelun valmistuttua lähdimme testaamaan tuotosta. Ensiksi loimme lyhyen Google Forms kyselyn. Kyselyssä kysyimme, oliko oppaassa riittävästi tietoa aiheesta, olisiko hoitaja valmis kohtaamaan seri-nuoren oppaan antaman tiedon pohjalta, oliko oppaassa tietoa, joka voi johtaa harhaan, oliko opas helposti luettavissa ja ymmärrettävissä sekä mitä kehitysideoilla vastaajalla heräsi.

Testasimme opasta alkuun opinnäytetyöryhmämme opiskelijoilla. Jaoimme oppaan sekä linkin kyselyymme. Kyselyyn vastasi 2 opiskelijaa, jotka kokivat, että opas antaa riittävästi tietoa eikä heillä ollut kehitysideoita oppaaseen liittyen. (Liite 2 kuvat.)

Teimme kuitenkin oppaaseen muutoksia. Lisäsimme ensimmäiselle sivulle tiedon, että opas on tehty osana opinnäytetyötä. Viimeiselle sivulle lisäsimme opinnäytetyömme, jonka kautta voisi saada lisätietoa aiheesta. Muokkasimme muutamia sanamuotoja, poistimme lyhennyksiä ja tarkensimme oppaaseen, että nuorella on mahdollisuus

saada tukea rikosprosessiin. Muokkasimme oppaan yleisilmettä siistimmäksi ja helppolukuisemmaksi.

Muutosten jälkeen veimme oppaan terveysasemalle sairaanhoitajille tutustuttavaksi. Opas otettiin ilolla vastaan ja siitä heräsi paljon keskustelua. Moni alkoi miettimään, minne ohjaisi alle 16-vuotiaan seksuaalirikoksen uhrin hoitoon ja millainen linjaus kyseisellä terveysasemalla on nuorille, jotka ovat kokeneet seksuaalirikoksen. Keräsimme jälleen palautetta Google Forms kyselyn kautta. Kyselyssä kysyttiin samat kysymykset kuin aiemminkin. Palautetta saimme viideltä valmistuneelta sairaanhoitajalta. Palautteissa korostui pikaoppaan tärkeys, joten lähdimme muokkaamaan pikaopasta, palautteen pohjalta pikaoppaaseen pyydettiin lisää tietoa hoidon alkuun saattamisesta, esimerkkeinä annettiin tutkimukset ja kysymykset.

Muutoin opas koettiin hyvänä ja tärkeänä, sitä pidettiin kompaktina pakettina, jossa on tarvittava tieto helposti luettavissa. (Liite 3 kuvat.)

Kyselyistä saatujen korjausehdotuksien perusteella lisäsimme pikaoppaaseen tietoa hoidon alkuun saattamisesta. Sijoittelimme pikaoppaan niin, että se on helposti ja nopeasti luettavissa. Muokkasimme myös muutamia sanoja oppaassa, jotta myös Suomea toisena kielenä puhuvat ymmärtävät oppaan helpommin.

5 Pohdinta

5.1 Tuotoksen tarkastelu

Google Formsiin luotujen kyselyjen pohjalta muokkasimme opasta. Emme muuttaneet tietosisältöä, sillä se koettiin molemmilla kyselykerroilla riittävänä. Kuitenkin pikaopasta muokkasimme ja lisäsimme sinne mm. Hoidon alkuun saattamisesta enemmän tietoa ja mitä hoitajan tulee huomioida vastaanotolla, lisäsimme pikaoppaaseen suorat kysymykset, joiden avulla hoitaja voi haastatella nuorta vastaanotolla. (Liite 3 kuvat.)

Oppaamme laajempi kirjallinen osuus on toteutettu vain suomen kielellä, tavoitteena oli tehdä opas helppolukuiseksi ja koemme, että jokainen valmistunut sairaanhoitaja potilastyössä on riittävän kielitaitoinen lukemaan ja ymmärtämään oppaan tekstiä. Pikaop-

paan teimme kuitenkin myös englannin kielellä, sillä uudessa vaikeassa tilanteessa ohjenuora on mukavampi saada kielellä, jonka mahdollisesti osaa paremmin. Opasta ei ole tehty kuunneltavaan versioon.

Koemme, että onnistuimme oppaassa hyvin. Opas on nopeasti ja helposti luettavissa, kiireisen päivän keskellä koemme, että pikaoppaasta saa tarvittavan avun seri-nuoren kohtaamiseen ja hoidon alkuun saattamiseen. Pikaopas on toteutettu niin, että siitä voi tarvittaessa tehdä itselleen taskukortin, joka kulkee helposti mukana. Opas itsessään kulkee mukavasti mukana esimerkiksi muistiinpanovihkon sisällä. Oppaan pystyy tulostamaan itselleen sopivaan muotoon tai lataamaan tietokoneelle lukemista varten.

5.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Käytimme opinnäytetyössämme kansainvälisiä sekä suomalaisia artikkeleita, kansainvälisiä artikkeleita olisi löytynyt aiheestamme enemmänkin, mutta koimme, etteivät ne ole sisällöltään käyttökelpoisia Suomen olosuhteisiin ja lakeihin verrattaessa. Emme tehneet aiheestamme täsmennettyä kyselyä nuorille, sillä kyselyn toteuttaminen olisi ollut eettisesti monimutkaista ja riskialtista. Tämän vuoksi opinnäytetyömme tiedonhaku on rajattu teoriapohjaan.

Opinnäytetyössä käytimme hyvän tieteellisen käytännön ohjetta, joihin sisältyy ohjeistuksen mukaan vastuunkantoa, rehellisyyttä, arvostusta, luotettavuutta. (TENK 2023: 11.) Opinnäytetyössä myös on lähdekriittisyys esillä. Lähteiden tietoa arvioitiin kriittisesti ja niitä käytettiin kirjoittajan oikeuksia kunnioittaen. Lähteet merkittiin opinnäytetyöhön Metropolian ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaisesti. Opinnäytetyössä ei vääristetä tietoa lähteistä ja ei johdateta lukijaa harhaan. Lähteistä saatua tietoa ei plagioitu. Tekstiä ei kopioida suoraan ja väitetä omaksi. (TENK 2023: 16–17.) Ulkomaalaiset tekstit suomennettiin vapaasti, mutta tarkasti, näidenkin teksti- ja lähdeviittaukset on merkitty opinnäytetyöhön Metropolian ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaisesti. Tulosten luotettavuutta parannettiin mm. rajaamalla Tiedonhaku lähteen ikää, jotta tutkimustieto aiheesta olisi mahdollisimman tuoretta ja luotettavaa.

Opinnäytetyöprosessin aikana haimme aktiivisesti ohjausta opettajalta ja teimme tarpeellisia muutoksia hänen ehdotuksiansa pohjalta. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset: 6.)

Valmis opinnäytetyö tarkistettiin Turnit-ohjelman kautta mahdollisten samankaltaisuuksien vuoksi. Näin varmistetaan, onko opinnäytetyössä noudatettu eettisiä periaatteita

(Metropolia 2024). Turnit tarkistuksen tuloksena saimme 15 %, josta suuri osa oli lähteitä, tämä lisää opinnäytetyömme luotettavuutta. Opinnäytetyössä teimme myös oppaan. Halusimme, että oppaasta tulee luotettava, tämän vuoksi käytimme tietoa valituista lähteistä. Aiheemme arkaluonteisuuden vuoksi halusimme kertoa aiheesta kunnioittavasti ja luotettavasti, oppaan tekemisessä käytimme eettisiä periaatteita. Tämän opinnäytetyön teki kaksi opiskelijaa, joten saimme enemmän näkökulmia aiheeseemme liittyen.

Opinnäytetyön tuotosta, eli opasta hoitajille testattiin opiskelijoilla, sekä myöhemmin vielä valmistuneilla sairaanhoitajilla. Keräsimme palautetta anonyymien Google Forms kyselyn avulla. Ehdotuksien pohjalta toteutimme mielestämme tarpeelliset muutokset. Tuotoksen testaaminen lisäsi opinnäytetyömme luotettavuutta ja helpotti meitä etenemään tuotoksen parissa niin, että siitä tuli mahdollisimman helposti luettava ja ymmärrettävä kokonaisuus. Opas etenee opinnäytetyön mukaisesti, oppaan sivusta voi siis päätellä, mistä kohtaa opinnäytetyötä tietoa saa tarvittaessa lisää. Valitsimme oppaaseen mielestämme tärkeimmät aiheet. Vaikka koimme, että sairaanhoitajan työnohjaaminen, sijaistraumatisoituminen ja purkutilaisuus ovat tärkeitä aiheita, emme laittaneet oppaaseen erillistä sivua muistuttamaan sairaanhoitajaa niistä. Koemme, että se ei ole potilaan hoidon kannalta oleellista. Pikaopas on tehty myös englannin kielellä saavutettavuuden vuoksi.

5.3 Tulosten pohdinta

Vaikka palautetta kyselyiden kautta tuli niukasti, olivat kehitysideat ja kokemukset oppaasta meille kovin arvokkaita. Pääsimme tekemään muokkauksia sen mukaan, miten muut kokevat hyödyllisiksi. Halusimme pitää oppaan selkeänä ja kompaktina, koemme että tässä onnistuimme.

Muutamia vastauksia tuli, jotka olivat hyvin tarkasti täsmennetty tiettyyn toimialueeseen, emme lähteneet tekemään muokkauksia oppaaseen toimialueen mukaan, sillä halusimme oppaan olevan hyödyllinen missä päin Suomea tahansa.

Opas on suunniteltu seri-nuoren tilannetta ajatellen niin, että sairaanhoitajalla on riittävä tieto seri-nuoren kohtaamiselle. Koemme, että työntekijälle tulee olla kerrottuna, mistä työpaikalla voi saada apua vaikean tilanteen purkuun. Opas antaa yleisen ohje-nuoran kohtaamiseen ja hoidon alkuun saattamiseen, mutta paikkakuntakohtaiset ohjeistukset tulevat työnantajalta, esimerkiksi siihen, minne nuori ohjataan terveysasemalta.

Opinnäytetyön seminaarissa nousi ylös työn saavutettavuus, millaisessa muodossa opas on saatavilla ja onko sitä mahdollista saada muilla kielillä. Päätimme toteuttaa oppaamme Pikaopas-nimellä kulkevan sivun myös englannin kielellä, jotta oppaan saavutettavuus olisi parempi.

Kokonaisuudessaan koemme opinnäytetyöprosessin olleen onnistunut ja laadukas. Kyselyihin olisimme kaivanneet enemmän vastauksia, mutta vastaukset, joita saimme, olivat laadukkaita ja meidän työtämme eteenpäin vieviä. Koemme, että pääsimme tekemään oppaaseen tarvittavia muutoksia kyselyihin vastanneiden avulla. Vaikka aihe oli rankka, eikä aiempia teoriaopintoja aiheeseemme juurikaan ollut, saimme valmistettua tuotoksen, joka on selkeä, pelkistetty ja tiivis paketti tärkeimmistä pointeista. Aiheemme herätti keskustelua ja se koettiin arvokkaana, uskomme että oppaalle on tulevaisuudessa käyttöä. Opinnäytetyöprosessin aikana huomasimme, kuinka tärkeää olisi saada selkeä ohjenuora myös nuorten kokemille seksuaalirikoksille, sillä seri-tukikeskukset ovat toistaiseksi tarkoitettu vain yli 16-vuotiaille.

5.4 Jatkokehitysmahdollisuudet

Opinnäytetyössä kehittyneitä opasta on mahdollista kehittää jatkuvasti esim. oppilaitoksille opetusmateriaaliksi ja sairaalan osastoille ja päivystyksiin, sekä terveysaseman hoitajille sekä työharjoittelussa oleville opiskelijoille. Opasta voisi muokata kunta kohtaisesti, koska kunnilla on mahdollisesti omat avuntarjoajat mihin seri-nuori voi ottaa yhteyttä rikoksen jälkeen. Oppaan voisi myös tehdä ei ammattilaisille kuten maallikoille, jos he kokevat näkevänsä nuoren kaltoin kohtelua esimerkiksi omassa asuin ympäristössään.

Opasta voisi myös kehittää niin, että siinä kerrottaisiin, miten tunnistaa onko potilas mahdollisesti seksuaalisen rikoksen uhri, sillä uhrit saattavat tulla hoitoon muista syistä esim. psyykkisten oireiden vuoksi. Oppaaseen voisi tehdä myös osion mikä on tarkoitettu työntekijöille, miten he voivat hoitaa omaa työuupumistaan ja mitä sijaistraumatisoituminen on ja kuinka käsitellä sitä, mutta näihin voisi perehtyä toisessa opinnäytetyössä. Oppaaseen olisi jatkuva palaute mahdollisuus, joten sitä voisi muokata ajan-kohtaiseksi tarvittaessa.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <[AMMATTIKORKEAKOULUJEN OPINNÄYTETÖIDEN EETTISET SUOSITUKSET 2020.pdf \(arene.fi\)](#)> Viitattu 24.8.2024.

Annette, Gary & Kiper, Valerie & Geist, Rebecca & Rice, Louise 2023. Intimate partner violence. Warning signs and interventions. Nursing made incredibly easy 21(3):p 12-21. <https://journals.lww.com/nursingmadeincrediblyeasy/Fulltext/2023/05000/Intimate_partner_violence_Warning_signs_and.4.aspx> Viitattu 21.8.2024.

Barnahus 2024. Esitutkinta ja lapsen haastattelu. Edunvalvonta. <<https://barnahus.fi/esitutkinta-ja-lapsen-haastattelu/>> Viitattu 27.11.2024

Finlex. HE212/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. 2.1.2. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. <<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180212#idm46111191934688>> Lainattu 21.8.2024.

Finlex. 3 § 8.7.2022/723. Seksuaalinen kajoaminen. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>> Lainattu 17.9.2024.

Finlex. 4 § 8.7.2022/723. Törkeä seksuaalinen kajoaminen. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>> Viitattu 17.9.2024.

Finlex. 5§ 8.7.2022/723. Seksuaalinen hyväksikäyttö. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>> Viitattu 20.9.2024.

Finlex. 14 § 8.7.2022/723 Seksuaalinen kajoaminen lapseen. <[Rikoslaki 39/1889 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)> Viitattu 20.9.2024.

HUS. Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille, Naistenklinikka. <<https://www.hus.fi/potilaalle/sairaalat-ja-toimipisteet/naistenklinikka/seri-tukikeskus-seksuaalivakivallan-uhreille#miten-teen-rikosilmoituksen>> Viitattu 26.8.2024.

Joki-Erkkilä, Minna & Korkman, Julia 2015. Lapsen kohdistuneen seksuaalisen väkivallan epäilyn herätessä - mitä tulee huomioida? Terveysportti. <<https://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo12270.pdf>> Viitattu 26.8.2024.

Joki-Erkkilä, Minna & Martiskainen, Mika. Lääkärintlausunnot lapsen kohdistuneen seksuaalirikosepäilyn tutkinnassa. Duodecim 2014. <<https://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo11956.pdf>> Viitattu 26.8.2024.

Korhonen, Laura 2021. Terveyskirjasto. Kasvu ja kehitys eri ikävuosina. <<https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>> Viitattu 26.8.2024.

Korjamo, Riina. Seksuaaliväkivallan uhrin hoitopolku – ensimmäisen vuoden kokemukset Helsingin Seri-tukikeskuksesta. <<https://www.terveysportti-fi.ezproxy.metropolia.fi/xmedia/duo/duo15481.pdf>> Viitattu 21.8.2024.

Kostamo, Pipsa & Airaksinen, Tiina & Vilka, Hanna 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi, opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. E-kirja. Helsinki: Art house Oy. <<https://www.elibrary.com/reader/9789518849110>> Viitattu 26.8.2024.

Metropolia 2024. Tiedon käyttö ja arviointi. <<https://libguides.metropolia.fi/tiedonhaku/tiedon-kaytto>> Viitattu 25.8.2024

Nipuli, Suvi & Bildjuschkin, Katriina 2016. Hoitoketju seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen auttamiseksi. Terveyden ja hyvinvoinnin Laitos. <[THL Word Template \(julkari.fi\)](https://www.thl.fi/julkari)> Viitattu 23.8.2024.

Nipuli, Suvi & Laitinen, Leena & Hakkarainen, Pertti & Heinonen, Seppo 2017. Seksuaaliväkivalta vaikuttaa kokonaisvaltaisesti uhrin elämään. Aikauskirja Duodecim. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo13859>> Viitattu 1.9.2024.

Oikeusministeriö. Uusi seksuaalirikoslaki. <<https://oikeusministerio.fi/seksuaalirikoslaki>> Viitattu 17.9.2024.

Pelastakaa lapset ry. 2018. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. <[https://pelastakaalapset.s3.eu-west-](https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/20180901/Pelastakaa%20lapset%202018.pdf)

1.amazonaws.com/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf> Viitattu 23.8.2024.

RIKU = Rikosuhripäivystys

Riku. Erilaisia seksuaalirikoksia 1.1.2023 alkaen. <<https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/seksuaalirikos/erilaisia-seksuaalirikoksia/>> Viitattu 26.8.2024.

Riku. Lapsi ja nuori seksuaalirikoksen uhrina. <<https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/seksuaalirikokset/>> Viitattu 21.8.2024.

Ross, Ratchneewan & Sheppard, Francine Hebert & Almotairy, Monir M & Hirst, Joelle & Jenkins, Marjorie 2024. Pilot Study of Satellite education on nurses' knowledge and confidence toward assessing and caring for female victims of sexual violence. CINAHL Complete. <<https://research-ebSCO-com.ezproxy.metropo-lia.fi/c/gnwe6c/viewer/html/gneecd6wqn?auth-callid=5394b7bc-96b9-4540-a5f9-866f29ae923f>> Viitattu 15.9.2024.

Sarkkinen, Marja 2021. Millainen on hyvä ohje? Kahdeksan vinkkiä ohjeiden tekemiseen työpaikalla. Työterveyslaitos. <<https://www.ttl.fi/tyopiste/millainen-on-hyva-ohje-kahdeksan-vinkkia-ohjeiden-tekemiseen-tyopaikalla>> Viitattu 15.9.2024.

Setlementti Tampere ry / Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö 2024. Ammatilaisen sijaistraumatisoituminen. <<https://www.seksuaalivakivalta.fi/auttajille/ammattilaisen-sijaistraumatisoit/>> Viitattu 11.11.2024.

Suomen perustuslaki: Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen 11.6.1999/731 §7. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki#L2P7>> Lainattu 5.9.2024.

Terveyskylä. Itsemääräämisoikeus ja seksuaalioikeudet. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaalivakivalta/itsemaaramisoikeus-ja-seksuaalioikeudet>> Viitattu 5.9.2024.

Tiitinen, Aila 2022. Raiskaus ja seksuaaliväkivalta. Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00880>> Viitattu 26.9.2024.

Tutkimuseettinen Neuvottelukunta (TENK). <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf> Viitattu 22.8.2024.

THL = Terveyden ja hyvinvoinninlaitos

THL 2018. Seksuaaliväkivallan uhrin hoitoketju. HUS Seri-tukikeskuksen malli. Bildjuschkin, Katriina & Nipuli, Suvi. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137274/URN_ISBN_978-952-343-204-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 21.8.2024.

THL 2023. Ohjeita työntekijälle seksuaaliväkivallan uhrin kohtaamiseen. <<https://thl.fi/aiheet/vakivalta/tyon-tueksi/ohjeita-tyontekijalle-seksuaalivakivallan-uhrin-kohtaamiseen>> Viitattu 21.8.2024.

THL 2024. Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille. <<https://thl.fi/aiheet/vakivalta/apua-ja-palveluja/seri-tukikeskus-seksuaalivakivallan-uhreille>> Viitattu 21.8.2024.

THL 2024. Seksuaaliväkivalta. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/seksuaalivakivalta#Lapseen_kohdistuva_seksuaalivakivalta> Viitattu 15.8.2024.

THL 2024. Seksuaalioikeudet Suomessa. <<https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaaantymisterveys/seksuaalioikeudet-suomessa>> Viitattu 5.9.2024.

THL 2024. Seksuaaliväkivaltaa tai -häirintää kokeneen nuoren auttaminen oppilaitoksessa. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/tyon-tueksi/seksuaalivakivaltaa-tai-hairintaa-kokeneen-nuoren-auttaminen-oppilaitoksessa#Mit%C3%A4_tunteita_seksuaaliv%C3%A4kivalta_aiheuttaa?> Viitattu 21.10.2024.

Valvira = Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Valvira. Alaikäisen itsemäärämisoikeus sosiaali- ja terveydenhuollossa. <<https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/alaikaisen-itsemaaraamisoikeus>> Viitattu 5.9.2024.

Valvira. Itsemääräämisoikeuden varmistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. <<https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/itsemaaraamisoikeus>> Viitattu 5.9.2024.

Valvira. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusvelvollisuudet- ja oikeudet. <<https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/ammattihenkilon-ilmoitusvelvollisuudet-ja-oikeudet>> Viitattu 26.8.2024.

Väestöliiton Hyvinvointi Oy. Työuupumus ja sijaistraumatisoituminen oireilevat samalla tavalla. <<https://vaestoliitonterapia.fi/2020/12/21/tyouupumus-ja-sijaistraumatisoituminen/>> Viitattu 11.11.2024.

Väyrynen, Heli 2019. Hyväksikäytettyjen nuorten hoito ontuu. <<https://www-laakarilehti-fi.ezproxy.metropolia.fi/ajassa/ajankohtaista/hyvaksikaytettyjen-nuorten-hoito-ontuu/>> Viitattu 21.8.2024.

Williams, Jr & Ronald, D & Gutierrez, Analise 2022. Increased likelihood of forced sexual intercourse, sexual violence, and sexual dating violence victimization among sexual minority youth. CINAHL Complete. <<https://research-ebSCO-com.ezproxy.metropolia.fi/c/gnwe6c/viewer/html/pbag444ejz>> Viitattu 15.9.2024.

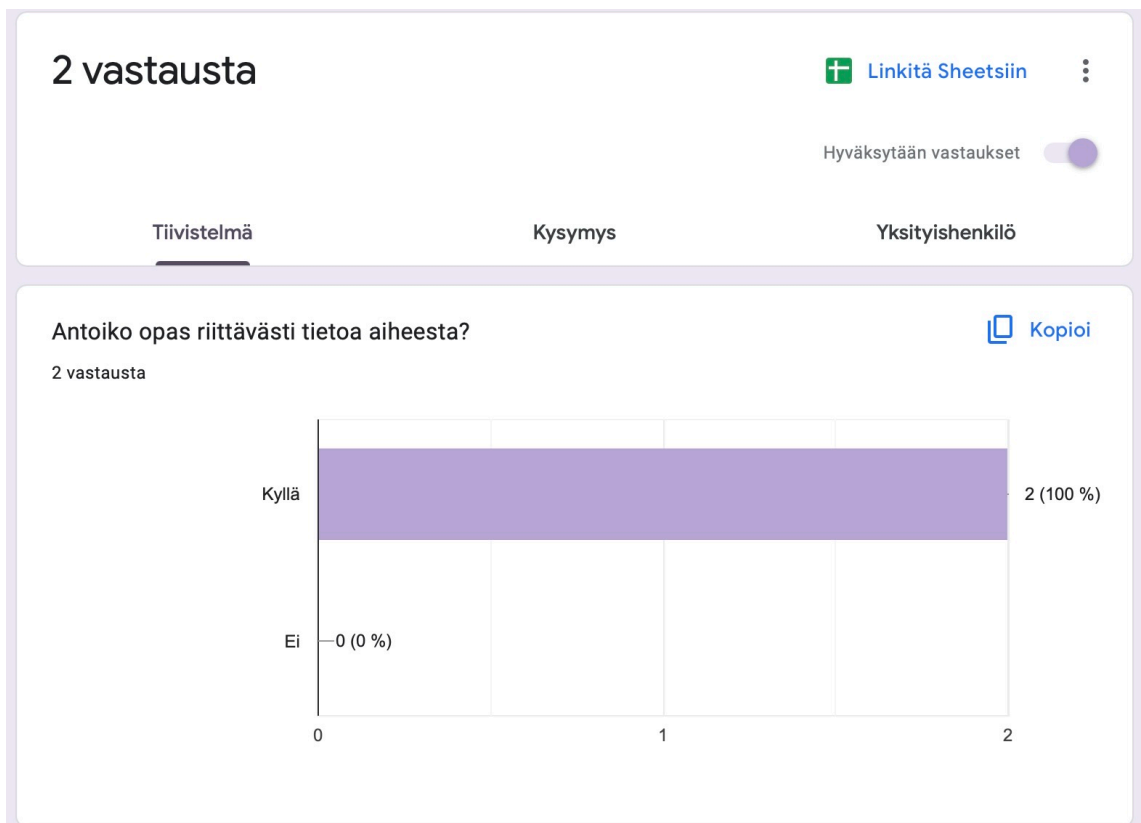
Tiedonhaku taulukko

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Hakutulokset	Valittu otsikon perusteella	Valittu tiivistelmän perusteella	Valittu koko tekstin perusteella
Medic	Lapsen, seksuaalinen, hyväksikäyttö	2014-2024	21	7	5	5
Medic	Seksuaalirikos	2014-2024	18	8	5	2
Cinahl	(children OR young people) AND sexual AND abuse	2014-2024 Tutkielmat, näyttöön perustuvat hoito-ohjeet, täydennyskoulutusyksiköt.	51	13	3	1
Cinahl	Sexual violence OR harassment	2022-2024 Vain koko teksti Tutkimusartikkeli	133	8	3	2

	AND adolenc* AND nurs*					
--	------------------------	--	--	--	--	--

Liite 2
1 (5)

Ensimmäisen kyselyn vastaukset

Jos ei, mitä olisit kaivannut lisää?

1 vastaus

-

Koetko, että oppaan avulla olisit valmis kohtaamaan SeRi-nuoren?

 Kopioi

2 vastausta

Jos et olisi, mitä apua kaipaisit?

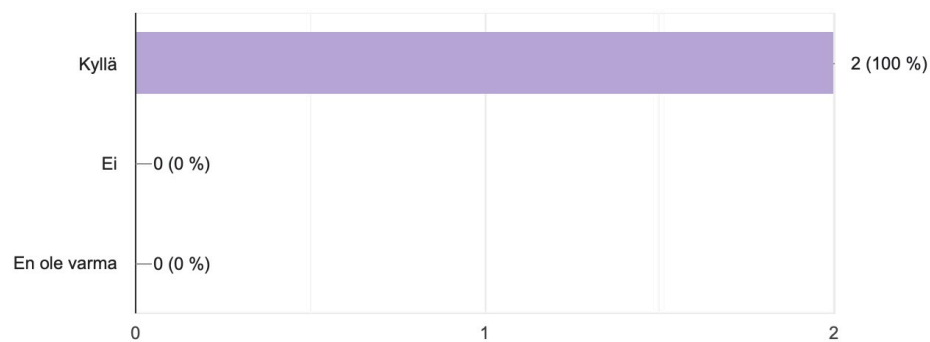
0 vastausta

Tähän kysymykseen ei ole vielä vastauksia.

Koetko, että oppaan avulla olisit valmis kohtaamaan SeRi-nuoren?

 Kopioi

2 vastausta

Jos et olisi, mitä apua kaipaisit?

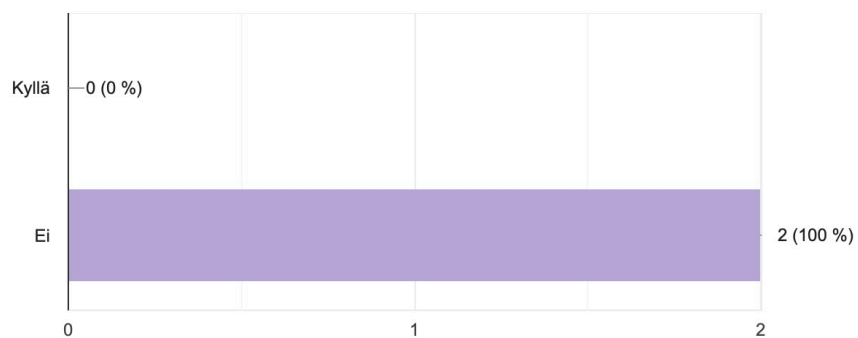
0 vastausta

Tähän kysymykseen ei ole vielä vastauksia.

Onko oppaassa tietoa, joka voi johtaa harhaan?

 Kopioi

2 vastausta

Jos kyllä, mikä?

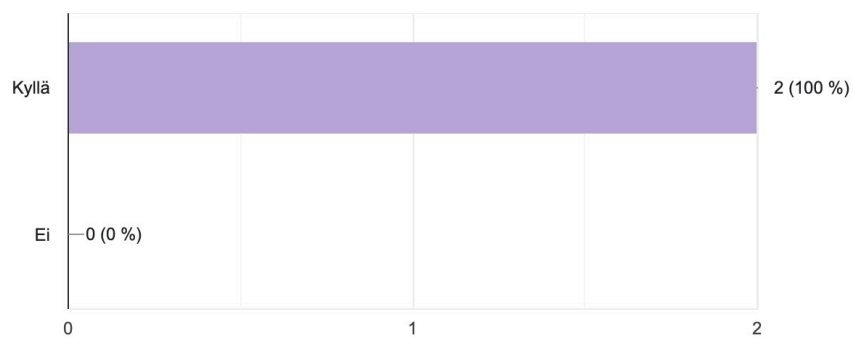
0 vastausta

Tähän kysymykseen ei ole vielä vastauksia.

Onko opas mielestäsi helposti luettavissa ja ymmärrettävissä?

 Kopioi

2 vastausta

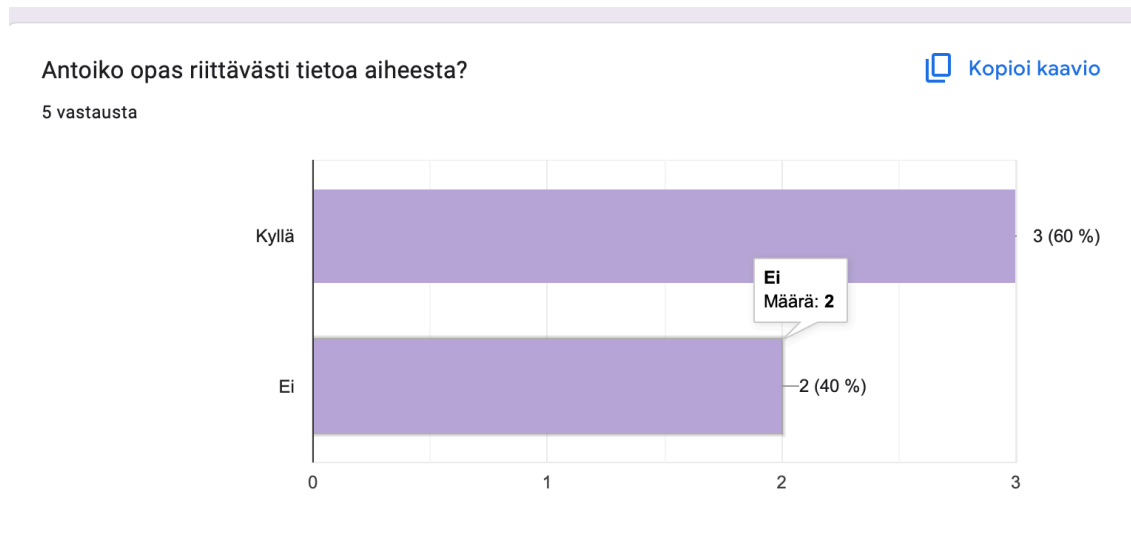
Mitä kehitysideoita sinulla olisi oppaaseen liittyen?

2 vastausta

Hyvä opas!

-

Toisen kyselyn vastaukset

Jos ei, mitä olisit kaivannut lisää?

2 vastausta

Ohjaus linja ulssiin? Ohjataan terkkarista ulssiin? mikä luv:n linja?

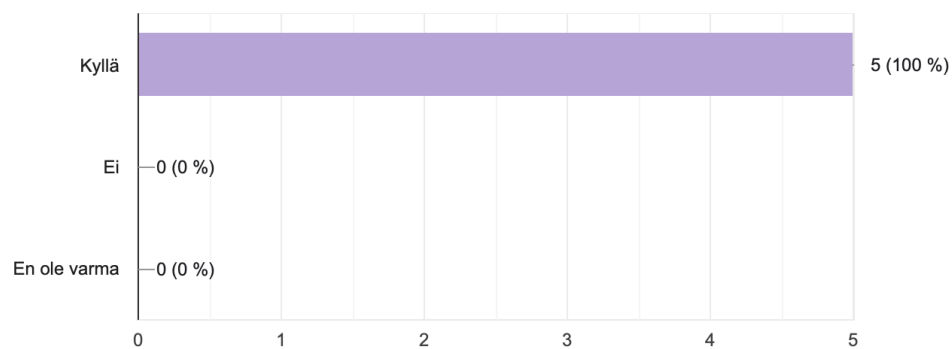
kohtaamisesta oli tosi hyvin, mutta ehkä pikaoppaaseen jotain konkreettista tietoa hoidon alkuun saattamisesta enemmän, esim. tutkimukset? kysymykset?

Liite 3
3 (8)

Koetko, että oppaan avulla olisit valmis kohtaamaan SeRi-nuoren?

 Kopioi kaavio

5 vastausta

Liite 3
4 (8)

Jos et olisi, mitä apua kaipaisit?

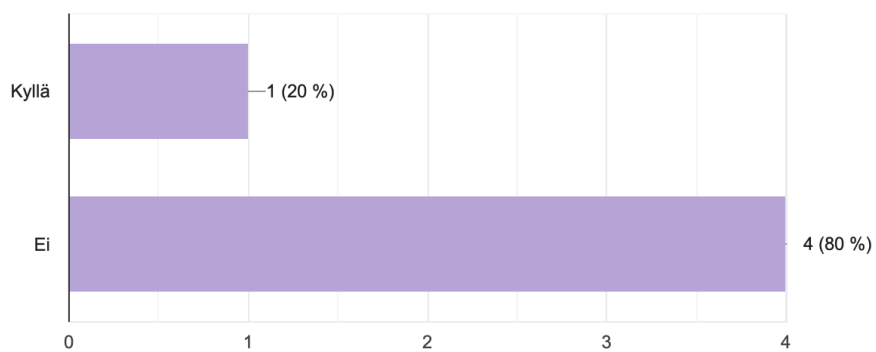
1 vastaus

-

Onko oppaassa tietoa, joka voi johtaa harhaan?

 Kopioi kaavio

5 vastausta

Jos kyllä, mikä?

2 vastausta

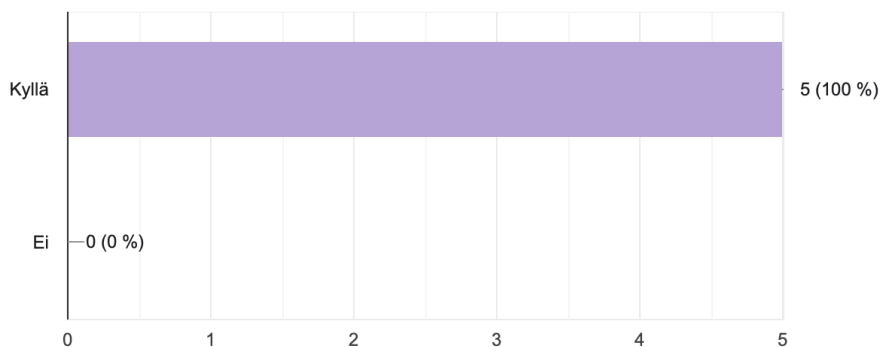
kohtaaminen yhden otsikon alle eli sisällysluettelossa kohtaaminen x1

-

Onko opas mielestäsi helposti luettavissa ja ymmärrettävissä?

 Kopioi kaavio

5 vastausta

Mitä kehitysideoita sinulla olisi oppaaseen liittyen?

5 vastausta

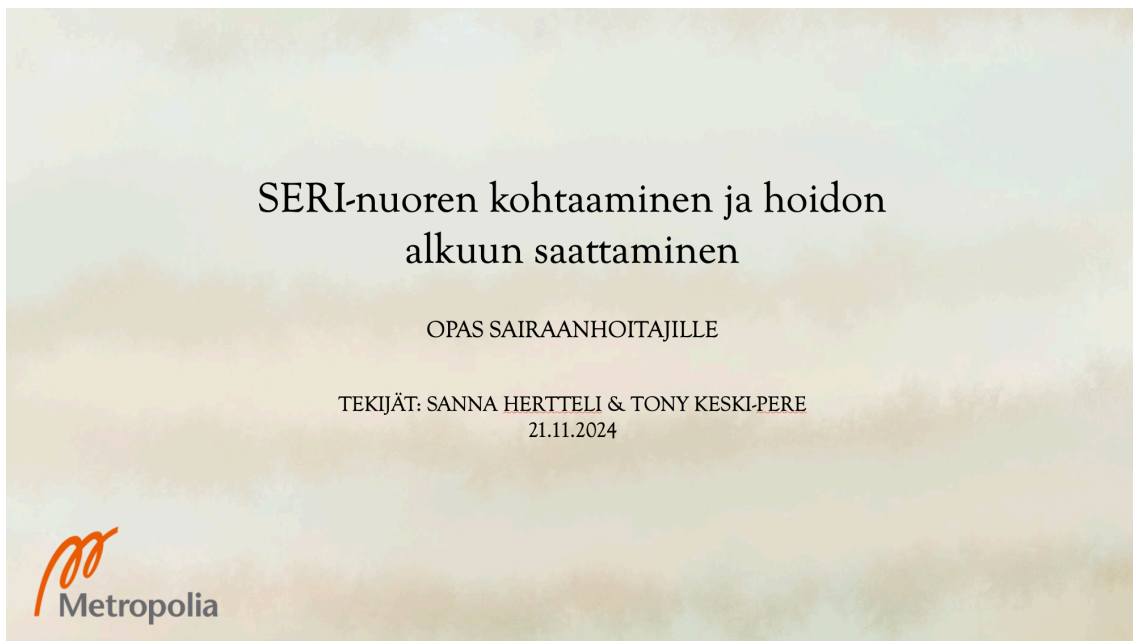
en keksi nyt mitään kehitettävää, kerron jos tulee hitaasti mieleen :D

Laittelin jo ylle niitä :)

Seri-tukikeskuksia on suomessa useissa kaupungeissa. Eli silloin nuori ohjataan seri-tukikeskukseen terveysasemalta. Kohtaamiseen hyviä ohjeita ja vinkkejä. Materiaalille varmasti tarvetta, tärkeä ja hyvä aihe.

pikaoppaassa voisi olla kohtaamisen lisäksi sellasia tietoja, että terveysaseman uusi työntekijä tai sijainen/keikkari voisi pitää muistilappuna pikaopasta, jotta tietää mitä seuraavaksi täytyy tehdä (haastattelukysymykset, tutkimukset, jatkot..jne...)

Mielestäni kompakti paketti jossa kaikki tarvittava tieto, ei liikaa lukemista tai tiedon etsimistä.

Opas

Esittely

- Tämä opas on tehty osana toiminnallista opinnäytetyötä.
- Opas on suunnattu terveyskeskuksissa työskenteleville hoitajille, oppaan tarkoituksena on antaa vinkkejä miten kohdata SERI-nuori, ja millä tavoin nuoren hoito saatetaan alkuunsa.
- Seri-nuori tarkoittaa seksuaalirikoksen kokenutta nuorta.
- Oppaassa annamme tietoa yleisimmistä seksuaalisen väkivallan muodoista ja miten asia kannattaa ottaa puheeksi nuoren ja hänen omaisten kanssa.
- Seri-nuoren kanssa työskennellessä on hyvä pitää mielessä ihmisarvot ja nuoren itsemääräämisoikeus, tämä tarkoittaa sitä, että ammattilainen kunnioittaa uhria riippumatta seksuaalisuudesta, etnisestä taustasta tai muusta huolimatta.
- Oppaassa käsitellään seri-nuoria, jotka ovat 12-17 vuotiaita. Käytämme sanaa nuori lapsen sijaan, sillä lapsi käsitteenä on laajempi kuin nuori ja siitä voisi saada kuvitelman, että uhri olisi 12 vuotiasta nuorempi.

Seksuaalisen väkivallan muotoja

Kokemukset seksuaalisen väkivallan uhreilla ovat yksilöllisiä ne voivat olla vaikutukseltaan sosiaalisia tai fyysisiä.

Esim.

- Seksuaalissävyytteisen kuvien tai videoiden vastaanottaminen mitä ei ole pyytänyt tai halua.
- Uhrin aiemmin lähettämän seksuaalissävyytteisen kuvan kautta kiristäminen.
- Seksuaalissävyytteisten viestien vastaanottaminen.
- Aikuisen tavoite päästä kontaktiin nuoren kanssa seksuaalisin merkityksin.
- Ei-toivottu koskettelu ja/tai kommentointi.
- Kaikenlainen ei-toivottu fyysinen seksuaalinen kanssakäyminen.

Kohtaaminen

- Uhrin toipumisen kannalta on tärkeää, että terveydenhuollon ensikontakti onnistuu.
- Uhrille tulisi luoda turvallinen ympäristö ammattilaisen empaattisella, kunnioittavalla ja selkeällä vuorovaikutuksella.
- Ammattilaisen on hyvä muistaa, että jokainen nuori reagoi tapahtumiin omalla tavallaan. Nuoren kohtaamisessa olisi hyvä muistaa yksilöllisyys.
- Seri-nuori kokee usein tilanteestaan häpeää ja mahdollisesti syyllisyyttä, ammattilaisen taito kohdata nuori voi parhaillaan vähentää nuoren epämiellyttäviä tunteita.
- Ammattilaisen tulee muistaa, ettei seksuaalisuutta loukkaavalle väkivallalle ole ikärajaa tai sukupuolirajauksia.

Kohtaaminen

- Nuorelle tulee tarjota mahdollisuus keskustella tapahtuneista ilman huoltajan läsnäoloa.
- Kuuntele mitä nuori sanoo, älä johdattele keskustelua tai syötä sanoja nuoren suuhun.
- Muista nuoren kunnioittaminen, älä epäile tai kiirehdi asian kanssa, ole empaattinen.
- Kysyessä tapahtuneesta kiinnitä huomio kunnioittavaan ja rauhalliseen äänensävyyn
  - Kertoisitko minulle mitä on tapahtunut?
  - Milloin tämä on tapahtunut?

Jos nuori on raiskattu, kysy esim.

- Oletko peseytynyt tai vaihtanut vaatteita?
- Jos on, niin milloin?
- Onko tietoa, käytettiinkö yhdynnässä kondomia?
- Tietääkö uhri tekijää?

Kirjaaminen

- Kirjaa tarkasti ylös mitä nuori kertoo.
- Muista kirjata myös erilaiset väkivallan merkit mitä nuoresta on havaittavissa (esim. fyysiset ja psyykkiset vammat).
- Kirjaa potilaan sanoin, älä muokkaa sanomisia kirjaukseesi.
- Konsultoi lääkäriä.
- Muista moniammatillisuus uhrin hoidossa.
- Anna mahdolliset esitteet ja puhelinnumerot mukaan, kirjaa ne myös potilastietojärjestelmään.

Miten toimia?

- Jo epäillessä nuoreen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta, on hoitajalla velvollisuus ilmoittaa poliisille sekä lastensuojeluun.
- Terveystieteiden osastolla tehdään somaattiset tutkimukset ja huolehditaan siitä, että nuori saa hoitoon ohjausta ja neuvoa tilanteeseensa.
- Seri-nuorta ei tule jättää yksin kokemuksiensa kanssa, hänelle on tarjottava ammattiapua tilanteen käsittelyyn.
- Seri-nuoresta voi tarvittaessa soittaa kriisiapuun tai ohjata esimerkiksi nuorten turvataloon.
- Kerro rikosprosessista ja nuoren oikeudesta maksuttomaan asianajajaan ja tukihenkilöön.
- Seri-nuorelle tulee kertoa rehellisesti, mikäli tapauksesta on oltava yhteydessä poliisiin ja lastensuojeluun, hänelle on kerrottava, ettei hän ole kuitenkaan toiminut väärin.

Pikaopas

- Nuorelle tulee tarjota mahdollisuus keskustella ilman huoltajan läsnäoloa
- Kysy tarkkoja kysymyksiä: Mitä on tapahtunut, milloin on tapahtunut, missä on tapahtunut, tuntee ko nuori tekijää?
- Raiskaukseen liittyen kysy: Onko nuori vaihtanut vaatteita tai peseytynyt, onko kondomia käytetty, käytettiinkö fyysistä väkivaltaa (esim. lyönti, kuristaminen)?
- Kuuntele ja kunnioita
- Ole rehellinen ja empaattinen
- Älä hoputa, vähättele tai epäile nuoren kertomaa.
- Älä syötä sanoja nuoren suuhun tai johdata keskustelua
- Kirjaa tarkasti ylös, mitä nuori sanoo ja millaisia merkkejä rikoksesta huomaat (esim. fyysiset ja psykiset vammat)
- Konsultoi lääkäreitä
- Ilmoita epäilystä poliisille ja tee lastensuojeluilmoitus
- Ohjaa seri-nuori avun piiriin, esim. Turvatalo, Sekaisin chat, RIKU. Tarvittaessa kriisipuhelin. Nuorta ei tule jättää yksin.
- Huomioi oma jaksaminen ja sijaistraumatisoitumisen riski, pyydä purkutilaisuutta tarvittaessa.

Quick guide

- A young person should be offered the opportunity to talk without a parent
- Ask specific questions: What happened, when did it happen, where did it happen, does the patient know the person who is responsible?
- If the patient is raped, ask: Has the patient changed clothes or washed up, was there a condom, was there any physical violence (e.g., hitting, choking)?
- Listen and show respect.
- Be honest and empathic
- Do not rush, don't belittle, or doubt about what the patient says.
- Do not put words in the patient's mouth or lead the conversation.
- Write accurately what the patient says and if there's any signs of a crime (e.g., physical or psychological injuries).
- Consult a doctor.
- Report the suspicion to the police and to the child protection services.
- Guide the patient to appropriate support services, e.g., a Safe House, Sekaisin chat, or RIKU. If needed, provide crisis hotline information. The patient should not be left alone.
- Take care of your own well-being and be mindful of the risk of secondary trauma; seek a debriefing session if needed.

Lisätietoa aiheesta ja puhelinnumeroita

- RIKU eli rikosuhripäivystys: <https://www.riku.fi/rikoksen-uhrina/lapsi-ja-nuori-rikoksen-uhrina/seksuaalirikokset/> Tai soittamalla: 116006
- MIELI ry: <https://mieli.fi/tukea-ja-apua/kriisipuhelin/> Tai soittamalla: 0925250111
- Sekaisin-chat: <https://sekasin.fi>
- Nollalinja: <https://nollalinja.fi> Tai soittamalla: 080005005
- MLL Nuorten Netti, lasten ja nuorten chat: <https://www.nuortennetti.fi/apua-ja-tukea/lasten-ja-nuorten-puhelin/lasten-ja-nuorten-chat/>
- Punainen Risti, Nuorten turvatalot: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/nuorenturvatalot/yhteystiedot/>
- Opinnäytetyö aiheesta: Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa kokeneen nuoren kohtaaminen ja hoidon aloittaminen

